

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie

**Sprawozdanie z realizacji
Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
za 2023 r.**

MARZEC 2024

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy domowej w Jeżewie przedkłada sprawozdanie za rok 2023 z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

W roku 2023 nastąpiła zmiana terminologii, w tym dotychczasowej nazwy ustawy „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, na „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. Zmiana ma na celu inne podejście do problemu przemocy i wskazanie, że rodzina nie stanowi źródła przemocy, a do aktów przemocy dochodzi nie tylko pomiędzy krewnymi. Konsekwencją zmiany nazwy ustawy jest rozszerzenie kręgu osób, na które będą oddziaływać przepisy zmienionej ustawy, w tym między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub innej osoby pozostającej obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Kolejna zmiana dotyczy rozszerzenia dotychczasowych form przemocy domowej tj. przemocy fizycznej, psychicznej i wykorzystywania seksualnego, o dwie kolejne formy tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Przemoc ekonomiczna od dawna funkcjonuje w literaturze przedmiotu jako forma przemocy domowej. Brak regulacji prawnej w tym zakresie prowadzi do niemożności reakcji służb, zwłaszcza w przypadku, gdy przemoc ekonomiczna występuje jako samodzielna forma. Sytuacja taka dotyczy głównie osób starszych, które mogą być narażone na zmuszanie przez swoich bliskich do oddawania środków finansowych. Cyberprzemoc natomiast jest nowym zjawiskiem, które nasila się w wyniku bardziej intensywnego korzystania z internetu i narzędzi informatycznych. Dostępność do tych narzędzi i fakt ich wykorzystywania w sytuacjach przemocowych, mogą wzbudzić w osobie doznającej przemocy poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia. Cyberprzemoc często jest rozszerzeniem przemocy, której osoby doznają poza internetem. Regulacje w powyższym zakresie mają na celu zdefiniowanie wszystkich form przemocy, które mogą występować i wobec których należy stosować narzędzia i techniki przewidziane w projekcie ustawy.

Uregulowano także kwestie dotyczące dzieci będących świadkami przemocy domowej, które będą traktowane jako osoby doznające przemocy domowej.

W dotychczasowych regulacjach, wobec małoletnich stosowano narzędzia i metody określone w przepisach prawa, tylko wtedy, gdy bezpośrednio doznawali oni przemocy ze strony swoich bliskich. Regulacje te są niewystarczające, bowiem negatywny wpływ na dzieci i młodzież ma zarówno doznawanie przemocy domowej, jak i bycie świadkiem tej przemocy. Zatem małoletni będący świadkiem przemocy domowej wymagają również pomocy i wsparcia, co zostało przewidziane w przepisach ustawy.

Kolejna zmiana to utworzenie w gminach grup diagnostyczno-pomocowych, składających się z pracownika socjalnego i policjanta, którzy będą pracować odpowiednio z osobą doznającą przemocy domowej i z osobą tę przemoc stosującą. Dzięki zmianom zwiększy się bezpieczeństwo i ochrona osób doznających przemocy domowej, w szczególności poprzez bardziej indywidualne i podmiotowe podejście do procesu wsparcia i pomagania. W dotychczasowych przepisach skład grup roboczych to min. pięciu specjalistów, co nie pozwala na zachowanie podmiotowości i atmosfery zaufania. Zamiast grup roboczych, zostały utworzone grupy diagnostyczno-pomocowe, w których pracownik socjalny będzie opiekował się osobą doznającą przemocy domowej, a policjant – osobą tę przemoc stosującą. Będą oni mogli wzmacniać swoje działania rozszerzając skład grup o innych specjalistów, np. psychologów, pedagogów, asystentów rodziny czy też terapeutów.

Następnie wprowadzono do przepisów ustawy, programy psychologiczno-terapeutyczne, dzięki którym, obok uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych, osoba stosująca przemoc może powrócić do prawidłowych relacji w środowisku domowym. Programy psychologiczno – terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową funkcjonują od 2014 r. i uregulowane były w postanowieniach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 (wcześniej w Programach na poprzednie perspektywy czasowe). Stanowią one uzupełnienie realizowanych od 2006 r. programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Forma ta nie rozwija się zadawalająco, bowiem ze statystyk wynika, że w programach korekcyjno – edukacyjnych rocznie bierze udział ponad 8 000 osób stosujących przemoc domową,

natomiast w programach psychologiczno – terapeutycznych – ponad 1 500 osób. Regulacja ustawowa ma na celu wdrożenie i wzmocnienie tych działań, a jej rozwój z dużym prawdopodobieństwem przyczyni się do zaprzestania przemocy i przywrócenia prawidłowych relacji domowych

W dalszej kolejności, i w konsekwencji zmian wprowadzono do ustawy o broni i amunicji regulacje, dzięki którym osoba stosująca przemoc, która posiada broń palną, zostanie jej pozbawiona w przypadku wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Dla zapewnienia bezwzględnej bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej, uznano jako niezbędne odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni w chwili wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”. Duża liczba pozytywnie rozpatrywanych wniosków o wydanie pozwolenia na broń, związana z rosnącą popularnością sportu strzeleckiego, grup rekonstrukcji historycznej, ale także rekrutacji do Wojsk Obrony Terytorialnej, zwłaszcza po wszczęciu przez Federację Rosyjską wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, nie może stwarzać zagrożenia dla osób doznających przemocy domowej. Jedynie bezwzględne odebranie broni palnej posiadanej na podstawie ustawy o broni i amunicji każdej osobie stosującej przemoc – fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną – stanowi proporcjonalny i skuteczny środek zapewniający, że ta broń nie zostanie użyta przeciwko osobie doznającej przemocy. Zwrot broni nastąpi po przeprowadzeniu badań lekarskich i psychologicznych.

W kwestii podnoszenia kompetencji służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, zgodnie ze zmianami ustawowymi, zarówno członkowie zespołów interdyscyplinarnych, jak i grup diagnostyczno-pomocowych będą zobligowani do uczestnictwa w szkoleniach, cyklicznie organizowanych, na mocy przepisów ustawy, przez marszałków województw.

Wdrożenie przepisów zmienianej ustawy ma na celu doprowadzić przede wszystkim do zwiększenia bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej, ale również wyjść naprzeciw zobowiązaniom Polski wynikającym z ratyfikacji umów międzynarodowych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Rozszerzenie zakresu przemocy domowej na przemoc ekonomiczną zapewnia objęcie ustawą

wszystkich form przemocy wymienionych w art. 3 lit. b Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z 11 maja 2011 r. Również objęcie ochroną osób doznających przemocy ze strony niezamieszkujących już wspólnie byłych partnerów, krewnych i powinowatych współgra z definicją przemocy zawartą w konwencji stambulskiej. Skuteczność działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej jest jednak warunkowana pełnym zaangażowaniem i profesjonalnym podejściem do sposobu pomagania i wsparcia wszystkich interesariuszy systemu przeciwdziałania temu zjawisku.

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma na celu stworzenie wsparcia i udzielania pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz rozpowszechniania informacji o instytucjach udzielających w tym zakresie pomocy. Problem przemocy w rodzinie może dotknąć każdego człowieka. Bez znaczenia jest wiek, wykształcenie, wykonywany zawód czy pozycja społeczna. Na terenie Gminy Jeżewo przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu.

W 2023 roku odbyły się 4 stacjonarne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Członkowie Zespołu diagnozowali sytuacje w poszczególnych rodzinach, wymieniali się informacjami, omawiali możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia rodzinie. Omawiane były również możliwości dotyczące profilaktyki, rozpowszechniania wiedzy na temat przemocy w środowisku, podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z rodziną dotkniętą przemocą. Podczas posiedzeń dyskutowano na temat poprawy i zwiększenia skuteczności działań Zespołu w celu podnoszenia świadomości społecznej mieszkańców Gminy Jeżewo. Podejmowaliśmy również wspólnie decyzje dotyczące dalszego prowadzenia, bądź zakończenia procedury „Niebieskie Karty”.

W roku sprawozdawczym do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 19 procedur „Niebieskie Karty” – formularz A. W 15 przypadkach procedura „Niebieskie Karty” wszczęta została przez funkcjonariuszy Policji w trakcie wykonywania obowiązków służbowych, natomiast 3 procedury zostały wszczęte

przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżewie oraz 1 procedura została wszczęta przez pedagoga szkolnego Szkoły Podstawowej w Krąplewicach.

W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” w 19 rodzinach, w których istniało realne przypuszczenie domniemania stosowania przemocy powołano 19 grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych, w skład których weszli przedstawiciele pomocy społecznej, policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jeżewo, oświaty. W bieżącym okresie sprawozdawczym Zespół Interdyscyplinarny objął pomocą 75 osób. Skład powoływanych grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych zależny był od sytuacji rodziny dotkniętej przemocą oraz jej problemów. W omawianym roku sprawozdawczym odbyło się 86 posiedzeń grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych w indywidualnych sprawach rodzin, które zostały objęte procedurą „Niebieskie Karty”. Członkowie poszczególnych grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych opracowali i realizowali plan działania dla osoby (rodziny), co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej. Członkowie grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych podejmowali w środowiskach działania mające na celu ustanie przemocy w środowisku. Członkowie grup roboczych/ grup diagnostyczno-pomocowych spotykali się w zależności od potrzeb. Działaniami były:

- zapraszanie na spotkania grup roboczych / grup diagnostyczno-pomocowych osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej oraz prowadzenie rozmów z nimi i wypełnianie formularzy „Niebieska Karta” - C, gdzie ustalany był wspólny plan działania grupy roboczej / grupy diagnostyczno-pomocowej i zaproszonej osoby, liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C” 15,
- udzielanie informacji o możliwości uzyskania pomocy w instytucjach pomocowych takich jak GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, KPP Świecie, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, placówki zdrowia, placówki oświaty, PCPR i inne,

- wzywianie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na spotkanie grupy roboczej / grup diagnostyczno-pomocowych, gdzie były informowane o prawnych skutkach stosowania przemocy, jak również o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej i terapeutycznej, oraz wypełnianie z nimi formularza „Niebieska Karta – D”, liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-D” 13,
- kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Jeżewo wniosków o podjęcie leczenia osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a mających problem z nadużywaniem alkoholu czy z środkami psychoaktywnymi,
- stały monitoring sytuacji rodziny poprzez regularny (przynajmniej 1 raz w miesiącu) kontakt z rodziną przez przedstawicieli pomocy społecznej i policji.

Osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej informowane były o możliwości skorzystania z podjęcia terapii uzależnień oraz porad psychologa w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym w GOPS w Jeżewie, w punkcie informacyjno-konsultacyjnym w Laskowicach oraz podjęcie terapii uzależnienia od alkoholu w poradni „Promyk” (Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia) w Chełmnie.

Osoby dotknięte przemocą zostały poinformowane o możliwości skorzystania z bezpłatnych porad terapeuty, psychologa i prawnika w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Świeciu, korzystały bezpłatnie z porad psychologa i terapeuty ds. uzależnień w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym w GOPS w Jeżewie, który funkcjonuje od października 2019 r., a także z porad prawnych w Punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w UG Jeżewo.

Z bezpłatnych porad w Punkcie Konsultacyjnym w Jeżewie skorzystało 8 osób (5 kobiet i 3 mężczyzn), objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

W 2023 roku zakończono procedurę „Niebieskie Karty” w 19 przypadkach: 3 rodzin objętych procedurą z 2022 roku oraz 16 rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w 2023 roku.

W przypadku dwóch rodzin Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego

wystosował 1 wniosek do Sądu Rejonowego w Świeciu o odebranie władzy rodzicielskiej oraz 1 wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej, które objęto procedurą „Niebieskie Karty”.

W 2023 roku zostało złożonych 6 zawiadomień od osób, objętych procedurą „Niebieskie Karty” w myśl art. 207 Kodeksu karnego.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową w 2022 roku:

Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem
20	3	30	53

Liczba osób stosujących przemoc domową:

Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem
1	21	0	22

Ilość wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” A przez uprawnione instytucje/ podmioty:

L.p.	Instytucje i podmioty uprawnione do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”	Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” - formularz A
1.	Policja	15
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej	3
3	Oświata – pedagog, psycholog	1
4.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0
5.	Służba Zdrowia	0
6.	Organizacje pozarządowe	0
	Razem	19

Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z podziałem na miejscowości:

L.p.	Miejscowość	Liczba procedur „Niebieskie Karty” w 2022 roku
1.	Buczek	1
2.	Jeżewo	2
3.	Kraplewice	2
4.	Laskowice	6
5.	Nowe Kraplewice	1
6.	Taszewo	2
7.	Ciemniki	1
8.	Taszewskie Pola	1
9.	Belno	1
10.	Lipno	2

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest po to, aby wspólnymi siłami poprzez instytucje z terenu całej gminy stworzyć plan działania, aby pomagać osobom w kryzysie doświadczającym szeroko rozumianej przemocy.

Ponadto członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli w szkoleniach:

- „Zasady pracy ZI oraz Grup Roboczych. Procedura „Niebieska Karta” z uwzględnieniem projektu nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”
- „Praktyczne stosowanie przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 13 stycznia 2023 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw”
- „Przeciwdziałanie przemocy domowej – rewolucyjne zmiany 2023”
- „Zmiana Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Działalność Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych. Stan obecny i po zmianie Ustawy. Realizacja Procedury Niebieska Karta”

- konferencja zorganizowana przez Komendę Powiatową Policji w Świeciu tj. „Wspólna droga w walce z uzależnieniami behawioralnymi, demoralizacją i przemocą domową”

Dzięki szkoleniom i konferencji członkowie nabyli wiedzę niezbędną do dalszej właściwej realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Sporządziła:

Aleksandra Szczygieł

Jeżewo, dn.11.03.2024 r.